Sensur av emner med skriftlig eksamen

Bakgrunn: Det har ved flere anledninger vist seg å være vanskelig å få tak i eksterne sensorer til større emner på bachelor-nivå. En grunn kan være at flere av våre søster-institusjoner går bort fra ekstern sensur på slike emner og at de ansatte derfor ikke har tid eller av andre grunner ikke ønsker å påta seg ekstern sensur. Det er ikke noe lovkrav om ekstern sensur på skriftlige eksamener på enkelt-emner. Spørsmålet blir da om vi også skal følge etter og endre vår praksis på dette feltet. I forhold til en slik endring vil flere ting spille inn:

1. Å fjerne kravet til ekstern sensur vil spare instituttet for penger.
2. Å erstatt ekstern med intern sensur etter 1-1-prinsippet vil generere like mye ekstraarbeid som vi sparer i forhold til ekstern sensur, dvs. vi veksler penger inn i arbeidstid.
3. For å kompensere for ekstraarbeidet beskrevet i pkt. 2 utarbeider vi nye rutiner for sensur av emner på bachelornivå for å minimere ekstraarbeidet.

Reglene for sensur er nedfelt i lov om høyere utdanning. De viktigste punktene for vårt arbeid er følgende:

§ 11-6. Institusjonene skal enten ha ekstern sensor ved sensur av den enkelte eksamen eller ekstern evaluering av eksamens- og sensurordningen.

§11-7. Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved sensur av studentenes selvstendige arbeid i høyere grad. Det skal være to sensorer ved sensur av bacheloroppgaver eller lignende selvstendig arbeid på lavere grad, eksamener som ikke er etterprøvbare, og eksamener som alene utgjør 15 studiepoeng eller mer.

Institusjonene skal utarbeide skriftlig sensorveiledning til alle eksamener. Sensorveiledningen skal være tilgjengelig for studentene etter at karakteren er fastsatt.

§11-11. Det skal være minst to nye sensorer, hvorav minst én ekstern, ved klagesensuren. Sensorene skal ikke få opprinnelig karakter, opprinnelig sensors begrunnelse for denne eller studentens begrunnelse for klagen. (Denne setningen er nå foreslått fjernet i høringsnotat datert 21. oktober 2025 fra Kunnskapsdepartementet)

Forslag: Prosedyre for sensur av skriftlige eksamener ved Matematisk institutt.

1. Ved eksamener med så få kandidater at kun faglærer retter alle oppgavene oppnevnes en kvalitets-sikrer, gjerne en fra emnelaget. Kvalitets-sikreren har som oppgave å sjekke at eksamensoppgavene er relevante og har akseptabelt vanskelighetsnivå. Kvalitets-sikreren skal i tillegg vurdere sensuren av hver kandidat, spesielt oppgaver som faller under strykgrensen, men også oppgaver som befinner seg i gråsoner mellom karakternivåer

2. Ved eksamener med 2-3 som retter, faglærer og 1-2 til, følges samme prosedyre som under pkt. 1.
3. Ved større eksamener, med 3 eller flere som retter, får ikke faglærer egen bunke, men retter noen oppgaver mot hver enkelt sensor, på samme måte som ekstern sensor gjør i dag. Kvalitetssikringen blir ivaretatt på denne måten og det er unødvendig med en ekstra kvalitetssikrer.
4. Det at 3 som retter er med i både punkt 2 og punkt 3 betyr at her ligger det en valgfrihet som avtales i hvert enkelt tilfelle.
5. For å imøtekomme lovtekstens krav om ekstern evaluering oppnevnes en ekstern tilsynssensor med følgende oppgaver:
    a. Overvåke kontinuitet og tilpasning til nasjonalt nivå for store emner på 1000-nivå.
    b. Følge med på karakter- og stryk-nivå for bachelor-emner, spesielt for grunnemner på 1000-nivå.
    c. Delta som samtalepartner ved eventuelle endringer i eksamensformer.
6. Det er ingen endringer i forhold til sensur av masteroppgaver.
7. Ved klage på sensur oppnevnes klagekommisjon som i dag. Følgende dokumenter gjøres tilgjengelig for klagekommisjonen:
    a. Oppgaven med løsningsforslag
    b. Kandidatens besvarelse
    c. Eventuell sensor- eller rette-veiledning
    d. Faglærers begrunnelse for sensuren (evt. muntlig)
    e. Samlet poenggiving for alle kandidater

    Kommisjonens oppgave er å vurdere om sensuren har blitt gjort i henhold til tilgjengelige veiledninger og de generelle retningslinjene for sensuren av denne eksamenen.
    Dersom kommisjonen kommer fram til et annet resultat enn opprinnelige sensur, skal kommisjonen legge fram sitt syn for faglærer for eventuelle kommentarer før kommisjonen konkluderer.

    (Punkt 7 forutsetter at den foreslåtte lovendringen blir vedtatt.)